

LIETUVOS RESPUBLIKOS
TURIZMO ĮSTATYMO NR. VIII-667 PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO ĮSTATYMO IR CIVILINIO KODEKSO XXXV
SKYRIAUS TREČIOJO SKIRSNIO PAKEITIMO PROJEKTO
ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama pakeisti ir įtvirtinti naujas nuostatas dėl:

□ Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – Tarnyba) – procedūrų. Pakeitimai leistų Tarnybai efektyviau vykdyti jai priskirtas funkcijas.

□ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB su visais pakeitimais, 17 ir 19 straipsnių įgyvendinimo, atsižvelgiant į tai, kad visiems turistams, nepriklausomai nuo sąvokų, turi būti taikoma kelionių apsauga, siekiama nustatyti, kad kelionių organizatoriai, organizuojantys atvykstantįjį turizmą, privalo turėti draudimą arba finansinę garantiją (prievolių įvykdymo užtikrinimą). Atsižvelgiant į Direktyvos (ES) 2015/2302 nuostatas, taip pat siekiama papildyti Įstatymo 15 ir 23 straipsnius dėl prievolės grąžinti ne tik turistui, bet ir jo vardu sumokėtą sumą bei patikslinti organizuotos turistinės kelionės sąvoką. Pakeitimai atliekami atsižvelgiant į Europos Komisijos pateiktą suvestinę Direktyvos (ES) 2015/2302 atitikties vertinimo ataskaitą. Taip pat įstatyme tikslinama *turisto* sąvoka bei nustatoma nauja *keliautojo* sąvoka, kuria tiesiogiai perkeliama Direktyvoje (ES) 2015/2302 vartojama *keliautojo* sąvoka. Šiuo tikslu kartu su Įstatymo projektu teikiamas ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso XXXV skyriaus trečiojo skirsnio pakeitimo projektas, kuriuo nustatomi reikalavimai organizuotos turistinės kelionės paslaugų teikimui. *Turisto* sąvoka keičiama siekiant ją suderinti su 2011 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 692/2011 dėl Europos turizmo statistikos, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 95/57/EB nuostatomis.

□ Apgyvandinimo paslaugų. Siekiama Įstatyme apjungti kelias neklasifikuojamųjų apgyvandinimo paslaugų rūšis, įtvirtinti viešbučio paslaugų papildomą ženklumą pliusu, patikslinti apgyvandinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo išdavimo procedūrą, apgyvandinimo paslaugų licencijų galiojimo panaikinimo pagrindus.

□ Viešosios įstaigos „Keliau Lietuvoje“ (toliau – Įstaiga) funkcijų. Pastaruoju metu Įstaigai buvo pavedama administruoti paramos priemonės, susijusios su turizmo sektoriuje veikiančio verslo likvidumu ir Lietuvos turizmo konkurencingumo skatinimu. Pakeitimai aktualūs Įstaigai siekiant greitai reaguoti ne tik į besikeičiančią situaciją dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) situacijos Lietuvoje, karo Ukrainoje, bet ir vėliau, įgyvendinant turizmo sektoriaus skatinimo ir plėtros priemones, taip užtikrinant efektyvią turizmo sektoriaus plėtrą. Taip pat siekiama patikslinti esamas Įstaigos funkcijas.

□ Nacionalinės turizmo informacinės sistemos, kurioje bus kaupiami apgyvandinimo paslaugomis Lietuvoje pasinaudojusių turistų duomenys, skirti nustatyti, keliose apgyvandinimo įstaigose apsistojo tie patys turistai, turistui šalį, nakvynių trukmę veikimo. Įstatymu siūloma

nustatyti pareigą apgyvendinimo paslaugų tiekėjams elektroniniu būdu į Nacionalinę turizmo informacinę sistemą pateikti informaciją apie apgyvendintus asmenis, ekonomikos ir inovacijų ministro nustatyta tvarka ir priemonėmis. Nacionalinė turizmo informacinė sistema leis pagerinti surenkamų statistinių duomenų kokybę, sumažinti administracinę naštą apgyvendinimo paslaugų teikėjams bei juos kontroliuojančioms institucijoms, sukurti galimybę palyginti skirtingų valstybės institucijų surenkamus duomenis, sumažinti ekonominį ir statistinį turizmo sektoriaus šėšėlį, pagreitinti minėtų duomenų surinkimą bei sukurti galimybes plačiau panaudoti su turizmu Lietuvoje susijusius duomenis.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Įstatymų projektus parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Turizmo politikos skyriaus (vedėja – Eglė Sakalauskaitė, tel. 8 640 14 733, el. p. Egle.Sakalauskaite@eimin.lt), vyriausioji specialistė Jurgita Kačėnaitė, (tel. 8 699 22 711, el. p. Jurgita.Kacenaite@eimin.lt), vyriausioji specialistė Rūta Bankauskaitė (tel. 8 659 29 670, el. p. Ruta.Bankauskaite@eimin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

1. Šiuo metu Įstatyme nustatyti neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų rūšių sąvokų apibrėžimai. Taip pat klasifikuojamųjų ir neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų apibrėžimai nustatyti Apgyvendinimo paslaugų rūšių sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 4-86 „Dėl Apgyvendinimo paslaugų rūšių sąrašo patvirtinimo“.

2. Įstatyme numatyta, kad prievolių įvykdymo užtikrinimo suma yra privaloma kelionių organizatoriams, organizuojantiems išvykstamąjį ir vietinį turizmą, ir netaikoma atvykstamajam turizmui. Tokios nuostatos neatitinka Direktyvos (ES) 2015/2302 17 ir 19 straipsnių, kadangi kelionių organizatoriai, organizuojantys ne tik išvykstamąjį ir vietinį, bet ir atvykstamąjį turizmą privalo turėti draudimą arba garantiją (prievolių įvykdymo užtikrinimo suma). Visiems turistams, nepriklausomai nuo kelionių organizatoriaus veiklos rūšies ir jos apibrėžimo turi būti taikoma kelionių apsauga. Pagal Direktyvos (ES) 2015/2302 nuostatas, Įstatymo 15, 17¹ ir 23 straipsniai turi būti papildyti dėl prievolės grąžinti ne tik turistui, bet ir jo vardu sumokėtą sumą. Taip pat Įstatyme įtvirtinta *organizuotos turistinės kelionės* sąvoka neatitinka Direktyvos (ES) 2015/2302 nuostatų, todėl turėtų būti tikslinama.

3. Šiuo metu Tarnyba turi teisę gauti kelionių organizatoriaus prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą (pinigus iš draudimo bendrovės ar finansinės įstaigos) dviem atvejais:

1) kai kelionių organizatorius tampa nemokus (kelionių organizatoriaus nemokumą pagal Nemokumo įstatymą gali skelbti tik kreditorius esant tam tikroms sąlygoms), o tai – ilgalaikis procesas. Tarnyba, nebūdama kreditoriumi, nemokumo skelbti negali. Todėl formaliai greitai reaguoti ir panaudoti prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą (draudimo polisą arba garantiją) nėra teisiinių galimybių, o kaip skubiai ir ar iš viso bus išmokėtos prievolių įvykdymo užtikrinimo sumos priklauso išimtinai nuo draudikų ar bankų geranoriškumo;

2) kai kelionių organizatoriui iškeliama bankroto byla. Tačiau tai – taip pat ilgas procesas, trunkantis metus, todėl draudimo polisas arba garantija šiuo atveju nepanaudojamas.

Pažymėtina, kad minėti nurodyti procesai (nemokumas ir bankrotas) nepriklauso nuo Tarnybos veiksmų. Dėl šios priežasties siekiama pakoreguoti Įstatymo 15 straipsnio 2 dalį nustatančią atvejus, kada Tarnyba turi teisę gauti prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą, tai yra, kad

pinigai iš draudimo bendrovės ar finansinės įstaigos būtų kaip įmanoma greičiau išmokėti, siekiant atlyginti nuostolius už kelionių organizatorių nemokumą keliautojams arba pargrąžinti (repatrijuoti) keliautojus, papildant 15 straipsnio 2 dalį 3 punktu, numatančius, kad Tarnyba turi teisę gauti prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą dėl kelionių organizatoriaus pažymėjimo panaikinimo, atlikto bet kuriuo šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies pagrindu, jeigu kelionių organizatorius turi neįvykdytų sutartinių įsipareigojimų keliautojams.

4. Šiuo metu Įstatyme nėra įtvirtinti atvejai, kad kelionių pardavimo agentas galėtų atsisakyti teisės teikti kelionių pardavimo paslaugas ir tai, jog turizmo paslaugų rinkinio pardavėjas galėtų savo noru nutraukti turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo paslaugų teikimo veiklą. Atsižvelgiant į tai, siūlome Įstatymo projekto 19 ir 21 straipsniuose įtvirtinti, kad kelionių pardavimo agentas ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjas, norėdamas nutraukti veiklą, turi pateikti prašymą Tarnybai panaikinti teisę teikti kelionių pardavimo paslaugas ar užsiimti turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo veikla.

5. Atkreiptinas dėmesys, kad trečiųjų šalių piliečių gidų profesinės kvalifikacijos pripažinimo tvarkos aprašas buvo patvirtintas Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2012 m. kovo 25 dienos įsakymu Nr. V-54 „Dėl Trečiųjų šalių piliečių gidų profesinės kvalifikacijos pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Panaikinus Valstybinį turizmo departamentą prie Ūkio ministerijos, Įstatyme numatytas funkcijas, susijusias su gidų veikla, nuo 2019 m. sausio 1 d. atlieka Tarnyba. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimo Nr. 637 „Dėl Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo įgyvendinimo“ 1 punktu Tarnyba, kaip kompetentinga institucija, paskirta atsakinga už jų kompetencijai priskirtų reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų, įgytų Europos ekonominės erdvės valstybėse, Šveicarijos Konfederacijoje bei trečiosiose valstybėse, pripažinimą. Visgi, Įstatyme išplėstai numatyta, jog Tarnyba atsakinga tik už Europos ekonominės erdvės valstybėse, Šveicarijos Konfederacijoje įgytos gido profesinės kvalifikacijos pripažinimą, tačiau jokiam teisės akte nenumatyta institucija atsakinga už trečiosiose valstybėse įgytos gido profesinės kvalifikacijos pripažinimą. Atsižvelgiant į tai, jog Tarnybai Įstatyme jau yra pavesta funkcija pripažinti Europos ekonominės erdvės valstybėse ir Šveicarijos Konfederacijoje įgytą gido profesinę kvalifikaciją, tikslinga Įstatymo projekto 29 straipsnio 8 dalyje nustatyti, kad asmenų, įgijusių gido profesinę kvalifikaciją trečiosiose valstybėse ir siekiančių gido profesinės kvalifikacijos pripažinimo Lietuvos Respublikoje, gido profesinę kvalifikaciją pripažįsta Tarnyba, o trečiųjų valstybių gidų profesinės kvalifikacijos pripažinimo Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašą tvirtina ekonomikos ir inovacijų ministras.

6. Įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytos neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų rūšys. Įstatymo projekto 31 straipsnio 1 dalies 2 punkte siūloma atsisakyti dviejų neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų rūšių, kaip perteklinių: *apartamentų komplekso paslaugos* ir *nakvynės ir pusryčių paslaugos*. *Apartamentų komplekso paslaugos* rūšies atsisakoma kadangi netikslinga išskirti apgyvendinimo paslaugų, kurios neturi esminių skiriamųjų reikalavimų, ir savo esme yra trumpalaikės – siūloma tokias paslaugas laikyti *privataus apgyvendinimo paslaugomis*, *trumpalaikio apgyvendinimo paslaugas* patikslinant į *privataus apgyvendinimo paslaugas*. Analogiškai siūloma atsisakyti *nakvynės ir pusryčių paslaugos*, kurios skiriamasis bruožas – kartu su nakvyne teikiami pusryčiai. Šis požymis savo esme yra rinkodarinis, kadangi pusryčių sąvoka nėra apibrėžiama ir interpretuojama nuo pilno maitinimo iki kavos puodelio, kuris gali būti pasiūlytas ir besinaudojant kitomis apgyvendinimo paslaugomis. Tuo tarpu pagrindinė

paslauga, kurią įsigyja turistai ir kurią prižiūri Tarnyba, yra apgyvendinimas. Projektu siekiama, kad visas (neturinčias ypatumų) smulkiųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų teikiamas paslaugas būtų galima apibūdinti viena rūšimi – *privataus apgyvendinimo paslaugomis*. Pažymėtina, kad teikiant kitas *privataus apgyvendinimo paslaugas* rinkodaros tikslais bus galima vartoti ir tokius žodžių junginius kaip „nakvynė ir pusryčiai“ ar „apartamentai“.

Šiuo metu galiojančio Įstatymo 30 straipsnio 5 dalyje jau yra numatyta, kad apgyvendinimo paslaugų rūšių sąrašą, kuriame nustatytos apgyvendinimo paslaugų (tiek klasifikuojamųjų, tiek neklasifikuojamųjų) rūšių apibrėžtys nustato ekonomikos ir inovacijų ministras. Apgyvendinimo paslaugų rūšis tikslinga detalizuoti ne įstatyme, bet poįstatyminiame teisės akte, taip išvengiant dažno Įstatymo keitimo bei sudarant galimybę, atsiradus poreikiui keisti sąvokų apibrėžtis, išskiriant apgyvendinimo paslaugų rūšių savybes ir numatant joms aiškius ir konkrečius reikalavimus. Šiuo tikslu atsisakoma sąvokų: *kaimo turizmo paslaugos, turistinės stovyklos paslaugos*.

7. Įstatymo 30 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad aukščiausias apgyvendinimo paslaugų kokybės lygis žymimas penkiomis žvaigždutėmis. Šiuo metu Lietuvoje taikomi Europos viešbučių asociacijos „Hotelstars Union“ patvirtinti darnieji viešbučių klasifikavimo kriterijai (toliau – HSU viešbučių klasifikavimo kriterijai), pagal kuriuos surinkus aukštesnei klasei privalomą balų skaičių, bet atitinkant žemesnės klasės privalomus reikalavimus, viešbučio paslaugos gali būti vertinamos pliusu, pavyzdžiui „☆☆☆ +“ (surinkus ☆☆☆☆ privalomus 410 balų).

8. Turizmo įstatymo 31 straipsnio 1 dalies 2 punkte apgyvendinimo paslaugų teikėjams nustatyta pareiga užtikrinti, kad apgyvendinami valstybių narių ir trečiųjų valstybių piliečiai, išskyrus kartu su jais atvykusius jų sutuoktinius ar nepilnamečius vaikus, asmeniškai užpildytų ir pasirašytų registracijos korteles ir patvirtintų savo tapatybę. Iš šios nuostatos nebuvo aišku, ar turi būti registruojami ir Lietuvos Respublikos piliečiai, taip pat neaišku, ar reikia registruoti Europos ekonominės erdvės valstybių, Šveicarijos Konfederacijos piliečius. Todėl siekiant teisinio aiškumo, projekte tiksliname nustatytąją pareigą ir siūlome nurodyti, kad apgyvendinimo paslaugų teikėjas privalo užtikrinti, kad apgyvendinami asmenys, išskyrus kartu su jais atvykusius jų sutuoktinius ar nepilnamečius vaikus, asmeniškai užpildytų ir pasirašytų registracijos korteles ir patvirtintų savo tapatybę – pateiktą galiojantį asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, tai reiškia, kad apgyvendinimo paslaugų teikėjas privalo užtikrinti, kad visi asmenys, nepaisant iš kur jie yra atvykę – Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos valstybių narių, Europos ekonominės erdvės valstybių, Šveicarijos Konfederacijos ar trečiųjų valstybių – privalės asmeniškai užpildyti registracijos korteles ir patvirtinti savo tapatybę.

Atkreiptinas dėmesys, kad šis reikalavimas kyla iš to, kad Lietuvos Respublika yra prisijungusi prie Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių, dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, kurios 45 straipsnis nurodo:

„Susitariančiosios Šalys įsipareigoja imtis reikiamų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad:

a) apgyvendinimo įstaigų vadovai arba jų įgalioti asmenys pasirūpintų, kad jose apgyvendinti užsieniečiai, įskaitant kitų Susitariančiųjų Šalių ir kitų Europos Bendrijų valstybių narių piliečius, išskyrus kartu su jais atvykusius sutuoktinius ar nepilnamečius vaikus arba kelionės grupių narius, asmeniškai užpildytų ir pasirašytų registracijos korteles bei patvirtintų savo tapatybę pateikdami galiojantį asmens tapatybės dokumentą;

b) užpildytos registracijos kortelės bus laikomos, kad būtų pateiktos arba nusiųstos kompetentingoms institucijoms, kai jų joms prireiks grėsmei pašalinti, baudžiamiesiems tyrimams arba asmenų dingimo aplinkybėms ir nelaimių aukoms išaiškinti, jeigu nacionalinės teisės aktai nenustato kitaip.

Šio straipsnio 1 dalis *mutatis mutandis* taikoma asmenims, apsistojusiems bet kuriose komerciškai nuomojamose apgyvendinimo vietose, būtent palapinėse, gyvenamosiose priekabose ir laivuose“.

Igyvendinant šią Konvenciją, Lietuvos Respublikoje nustatytas toks teisinis reguliavimas:

a) Įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad apgyvendinamų valstybių narių ir trečiųjų valstybių piliečių registravimo tvarkos aprašą, kuris, be kita ko, reglamentuoja registracijos kortelėse pateikiamų duomenų tvarkymą, tvirtina ekonomikos ir inovacijų ministras.

b) Iki šiol galioja Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2011 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-154 „Dėl Apgyvendinamų valstybių narių ir kitų valstybių piliečių registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Apgyvendinamų valstybių narių ir kitų valstybių piliečių registravimo tvarkos aprašas, kuriame nustatyta, kas pildo ir pasirašo registracijos korteles, kokie asmens duomenys jose nurodomi, įpareigojimas saugoti registracijos korteles 5 metus ir pateikti jas teisėsaugos institucijoms.

Administracinių nusižengimų kodekso 129 straipsnyje nustatyta bendro pobūdžio atsakomybė už Įstatyme nustatytų apgyvendinimo paslaugų teikimo reikalavimų pažeidimą. Administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo, administracinių nusižengimų bylas ne teismo tvarka nagrinėja pagal šį straipsnį Tarnyba.

Įstatymo projekto 32 straipsnio 1 dalies 3 punktu, įsigaliosiančiu nuo 2024 m. sausio 1 d., siūloma pereiti prie elektroninio registravimo Nacionalinėje turizmo informacinėje sistemoje, kurioje bus renkami turisto duomenys. Nacionalinės turizmo informacinė sistema taip pat leis pagerinti surenkamų statistinių duomenų kokybę, sumažinti administracinę naštą apgyvendinimo paslaugų teikėjams bei juos kontroliuojančioms institucijoms, sukurti galimybę palyginti skirtingų valstybės institucijų surenkamus duomenis, sumažinti ekonominį ir statistinį turizmo sektoriaus šėšėlį, pagreitinti minėtų duomenų surinkimą bei sukurti galimybes plačiau panaudoti su turizmu Lietuvoje susijusius duomenis Įstatymo 32 straipsnyje įtvirtinta apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo išdavimo procedūra, numatyti veiksmai ir terminai asmeniui, norinčiam gauti apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimą bei Tarnybai, išduodančiai apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimą. Tačiau ši procedūra nėra tiksli ir praktikoje dėl jos taikymo kyla neaiškumų. Siekiant užtikrinti aiškų apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo išdavimo procesą tikslinamos Įstatymo 32 straipsnio nuostatos, analogiškai tikslinamas ir Įstatymo 33 straipsnis detalizuojant neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikimo procedūrą.

9. Siekiant užtikrinti sklandų Tarnybos darbą, įstatyme būtina aiškiai įtvirtinti Tarnybos teises ir pareigas. Įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad Tarnyba turi teisę iš visų fizinių ir juridinių asmenų gauti informaciją, asmens duomenis reikalingus turizmo paslaugų teikėjų priežiūros funkcijoms atlikti, tačiau tokia formuluotė neužtikrina Tarnybos teisės gauti visus reikalingus duomenis minėtoms funkcijoms atlikti, pavyzdžiui, siekiant patikrinti ar kelionių organizatorius (juridinio asmens atstovas) yra nepriekaištingos reputacijos – gauti duomenis apie

teismo priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius iš kompetentingų valstybės institucijų. Todėl siūlytina patikslinti Įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 1 punkto formuluotę.

10. Įstatymo 35 straipsnyje nurodyta, kokią informaciją skelbia Tarnyba, siekdama suteikti vartotojams aktualią informaciją apie turizmo paslaugų teikėjus ir jų vykdomos veiklos teisėtumą, savo interneto svetainėje. Siekiant didinti vartotojų informuotumą siūloma nurodyti informaciją, siūloma nurodyti didesnes skelbiamos informacijos apimtis.

11. Įstatymo 39 straipsnyje nustatytos nepakankamos Įstaigos funkcijos ir planuojamoms veiklos, todėl Įstatymo projektu siūloma praplėsti Įstaigos funkcijas.

12. Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad savivaldybės steigia turizmo informacijos centrus, tačiau praktikoje savivaldybės taryba taip pat suteikia teisę savivaldybės įstaigoms teikti turistų informavimo paslaugas, taip pat atlieka kitas funkcijas, susijusias su konkrečios geografinės teritorijos, kaip turistinės vietovės, žinomumo didinimu, atvykstamojo ir vietinio turizmo plėtra, todėl siūloma tai numatyti Įstatymo projekte.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Įstatymo projekto 1 straipsnyje siūloma išplėsti Įstatymo reguliavimo sritį papildant siūloma įtvirtinti *keliautojo* sąvoka bei nustatyti, kad įstatymas nustato ne tik valstybės ir savivaldybių institucijų ir bet ir *įstaigų* kompetenciją turizmo srityje.

2. Siūloma patikslinti Įstatyme esančių sąvokų apibrėžimus. Įstatymo projekte siūloma išvardinti apgyvendinimo paslaugų rūšis, tačiau atsisakyti apgyvendinimo paslaugų rūšių apibrėžčių. Šiuo metu dalis neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų rūšių apibrėžčių yra išdėstytos Įstatyme, dalis – kartu su klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų rūšių apibrėžtimis – Apgyvendinimo paslaugų rūšių sąrašė (toliau – Sąrašas), patvirtintame Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 4-86 „Dėl Apgyvendinimo paslaugų rūšių sąrašo patvirtinimo. Apgyvendinimo paslaugų rūšis tikslinga detalizuoti ne įstatyme, bet poįstatyminiame teisės akte, taip išvengiant dažno Įstatymo keitimo bei sudarant galimybę, atsiradus poreikiui keisti sąvokų apibrėžtis, išskiriant apgyvendinimo paslaugų rūšių savybes ir numatant joms aiškius ir konkrečius reikalavimus. Įstatymo projekto 31 straipsnio 2 dalis (kuria keičiama Įstatymo 30 straipsnio 2 dalis), papildoma nauja nuostata dėl minimalaus apgyvendinimui skirtų kambarių / aikštelių skaičiaus. Ši nuostata iki šiol buvo įrašyta Sąrašė, tačiau dėl ribojamojo nuostatos pobūdžio, manytina, kad ji turi būti įtvirtinta Įstatyme. Šiuo metu galiojančio Įstatymo 30 straipsnio 5 dalyje jau yra numatyta, kad apgyvendinimo paslaugų rūšių sąrašą, kuriame nustatytos apgyvendinimo paslaugų (tiek klasifikuojamųjų, tiek neklasifikuojamųjų) rūšių apibrėžtys nustato ekonomikos ir inovacijų ministras. Šiuo tikslu atsisakoma Įstatyme likusių sąvokų: *kaimo turizmo paslaugos, nakvynės ir pusryčių paslaugos, turistinės stovyklos paslaugos*.–Taip pat ir atsisakoma *turistinės stovyklavietės paslaugos* sąvokos, kaip nenaudojamos neaktualios sąvokos. Taip pat atsisakoma *gamtinių sveikatos veiksnių* sąvokos, kadangi sąvoka yra paaiškinama *kurorto* sąvokos apibrėžime.

Galiojančioje Įstatymo redakcijoje *apgyvendinimo paslaugų teikėjas* apibrėžiamas kaip „fizinis arba juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys (toliau – juridinis asmuo), šio įstatymo nustatyta tvarka teikiantys apgyvendinimo paslaugas“. Siūlytina minėtoje sąvokoje atsisakyti sakinio dalies „(toliau – juridinis asmuo)“, kadangi „kita organizacija“ ir juridinio asmens padalinys (pavyzdžiui, filialas ar atstovybė) neturi juridinio asmens statuso (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.53, 2.56 straipsniai). Minėtoje sąvokoje formuluotė „kita organizacija“

vartojama, nes kitose Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės valstybėse įsteigtos įmonės gali neturėti juridinio asmens statuso, taip pat Lietuvos Respublikoje gali veikti užsienyje registruotos įmonės padalinys, kuris pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą nėra laikomas juridiniu asmeniu.

Sąvokose „kelionių organizatorius“, „kelionių pardavimo agentas“ bei „turizmo paslaugų rinkinio pardavėjas“ siūloma atsisakyti žodžių „kita organizacija ar jų padalinys“, kadangi kaip minėta aukščiau, padaliniai (filialai ar atstovybės) nelaikytini juridiniais asmenimis. Be to, atsižvelgiant į tai, kad kelionių organizatorių, kelionių pardavimo agentų bei turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo veikla yra pakankamai rizikinga ir galinti sukelti pakankamai didelių nuostolių turistams, pavyzdžiui, nemokumo atveju, manytina, jog kelionių organizatoriais, kelionių pardavimo agentais ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjais turėtų būti tik fiziniai asmenys ir juridiniai asmenys, turintys civilinį teisnumą/veiksnumą ir savarankiškumą, bet ne kitos organizacijos ar jų padaliniai.

Kadangi Įstatymo projekte kelionių organizatoriais, kelionių pardavimo agentais ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjais siūloma laikyti tik fizinius ir juridinius asmenis, o apgyvendinimo paslaugų teikėjais siūloma laikyti ne tik fizinius ir juridinius asmenis, bet ir kitas organizacijas ar jų padalinius, Įstatymo projekto sąvoką „Turizmo paslaugų teikėjas“ siūloma papildyti žodžiais „kita organizacija ar jų padalinys, kad sąvoka „Turizmo paslaugų teikėjas“ nebūtų susiaurinta apgyvendinimo paslaugų teikėjų atžvilgiu.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog Direktyvos (ES) 2015/2302 3 straipsnio 7 dalyje pateikta prekiautojo sąvoka, per kurią prekiautojas apibrėžiamas kaip fizinis ar juridinis asmuo, o organizatorius (Įstatyme atitinka kelionių organizatorių / turizmo paslaugų rinkinio pardavėją (skiriasi jų teikiama kelionių organizavimo paslaugų rūšis)) ir agentas (Turizmo įstatyme atitinka kelionių pardavimo agentą) įvardijami prekiautojais. Taigi, ir Direktyvoje (ES) 2015/2302 kelionių organizatoriai / turizmo paslaugų rinkinio pardavėjai ir kelionių pardavimo agentai suprantami kaip fiziniai ir juridiniai asmenys.

Taip pat siūloma patikslinti *organizuotos turistinės kelionės* sąvoką suderinant su Direktyva (ES) 2015/2302. Siekiant suderinti su Įstatyme vartojamomis sąvokomis, tikslinama *turizmo informacijos centro* sąvoka, nustatant, kad tai turizmo informacijos ženklą naudojantis juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, teikiantis informaciją apie turizmo išteklius. Atsižvelgiant į šį patikslinimą, atsisakoma *turistų informavimo paslaugos* sąvokos, kadangi, siekiant aiškumo, tokia paslauga turi būti suprantama, kaip neatlygintinas informacijos apie turizmo išteklius teikimas turistams, keliautojams ir lankytojams, o ne ūkinė veikla. Pagrindinės turizmo informacijos centro funkcijos išdėstomos Įstatymo projekto 30 straipsnyje.

Įstatymo projekte siūloma patikslinti sąvokos „turistas“ apibrėžtį, kuri neturėtų būti sietina vien tik su Direktyva (ES) 2015/2302. Šiuo metu Turizmo įstatyme esanti sąvokos „turistas“ apibrėžtis nesutampa su Pasaulio turizmo rekomendacijomis turizmo statistikai, kuriose pateikiamos turizmo srities sąvokos ir jų apibrėžtys. Pagal minėtąją direktyvą turistu pripažįstamas tik sutartį su paslaugos teikėju sudarantis asmuo, o šiandieninė patirtis rodo, kad vis daugiau asmenų savarankiškai planuoja keliones nesinaudodami Turizmo įstatymo 3 straipsnyje nurodytomis paslaugomis (pvz., keliavimas kemperiu ir pan.) ar naudojasi įvairiomis kelionių platformomis (pvz., „Couchsurfing.com“), kurių pagrindu jam yra neatlygintinai suteikiamos turizmo paslaugos, arba kelionių platformomis (pvz., „Airbnb.com“, „Booking.com“), kurių pagrindu nėra sudaroma sutartis dėl turizmo paslaugų teikimo, todėl turisto sąvoka neatitinka realios praktikos. Turisto

sąvoka vartojama ne tik Turizmo įstatyme, bet ir kituose teisės aktuose, teismų praktikoje, todėl turi būti įprasta ir aiškiai suprantama tiek fiziniams asmenims, tiek institucijoms, tiek turizmo verslo subjektams. Atsižvelgiant į tai, siūloma patikslinti turisto sąvoką nustatant bendrąją apibrėžtį, o siekiant tinkamo Direktyvos (ES) 2015/2302 įgyvendinimo dabar Įstatymo projekte įtvirtinti *keliautojo* sąvoką su dabar Turizmo įstatyme galiojančia *turisto* sąvokos apibrėžtimi.

Įstatymo projekte siūloma tikslinant *turisto* sąvoką ir nustatyti naują *keliautojo* sąvoką, kuria būtų tiesiogiai perkelta Direktyvoje (ES) 2015/2302 vartojama *keliautojo* sąvoka. *Turisto* sąvoka keičiama siekiant ją suderinti 2011 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 692/2011 dėl Europos turizmo statistikos, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 95/57/EB nuostatomis, siekiant išvengti neaiškumo, kylančių taikant Reglamento (ES) Nr. 692/2011 nuostatas nacionaliniame reguliavime. Kartu teikiamas ir Civilinio kodekso XXXV skyriaus trečiojo skirsnio, kuriuo nustatomi reikalavimai organizuotos turistinės kelionės paslaugų teikimui, pakeitimo projektas. Atliekamas pakeitimas yra redakcinio pobūdžio – *turisto* sąvoką siūloma keisti į *keliautojo* sąvoką, suderinant su šiuo Įstatymo projektu.

Įtvirtinus *keliautojo* sąvoką sistemiskai Turizmo įstatyme keičiama sąvoka *turisto grąžinimas-į keliautojo grąžinimą*.

Įtvirtinama *lankytojo* sąvoka. Esminis *lankytojo* ir *turisto* sąvokų skirtumas tas, kad lankytojas nesinaudoja apgyvendinimo paslaugomis. Lietuvos Respublikoje apsilankiusių užsienio ir vietinių turistų skaičius apskaičiuojamas pagal asmenų, pasinaudojusių Įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje nurodytomis turizmo paslaugomis, skaičių, tai yra Lietuvos statistikos departamentui pateiktus duomenis apie apgyvendinimo paslaugomis pasinaudojusių asmenų skaičių.

Turizmo informacijos centrai, iki šiol renkantys turizmo statistikos duomenis, kurie naudojami siekiant atrinkti prioritetines turizmo vietas, sudaryti lankomiausių, patraukliausių turizmo objektų ir renginių sąrašus, Lietuvos statistikos departamentui pateikdavo bendrą ten apsilankiusių turistų skaičių. Tačiau tas pat asmuo gali apsilankyti daugiau nei viename turizmo objekte ar renginyje, ir, tą patį asmenį skaičiuojant kiekvieną kartą, iškreipiama turizmo statistika, nes tas pats asmuo suskaičiuojamas daugiau negu vieną kartą.

Dėl to kyla poreikis Turizmo įstatyme įtvirtinti ne tik *turisto*, bet ir *lankytojo* sąvoką, siekiant nustatyti takoskyrą tarp *lankytojo* ir *turisto* sąvokų apibrėžčių ir apskaičiuoti ne tik asmenų, pasinaudojusių Turizmo įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje nurodytomis turizmo paslaugomis, skaičių, bet ir turizmo objektuose ir renginiuose apsilankiusių asmenų – lankytojų – skaičių. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte siūloma apibrėžti *lankytojo* sąvoką – nustatyti, kad „lankytojas – fizinis asmuo, kuris lanko turizmo išteklius ir naudoja šio įstatymo 3 straipsnyje nurodyta turizmo paslauga (-omis), išskyrus apgyvendinimo paslaugas“.

Atsisakoma *išvykstamojo turizmo, atvykstamojo turizmo ir vietinio turizmo* sąvokų. Minėtos sąvokos jau yra apibrėžtos 2011 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 692/2011 dėl Europos turizmo statistikos, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 95/57/EB (OL 2011 L 192, p. 17) ir yra taikomos tiesiogiai. Reglamente (ES) Nr. 692/2011 nustatyta, kad: *vietinis turizmas* – lankytojų kelionės valstybėje narėje, kuri yra jų gyvenamosios vietos valstybė; *atvykstamasis turizmas* – lankytojų kelionės į valstybę narę, kuri nėra jų gyvenamosios vietos valstybė; *išvykstamasis turizmas* – valstybės narės rezidentų kelionės už šios valstybės narės ribų. Reglamento (ES) Nr. 692/2011 pagrindu valstybės narės renka, rengia, apdoroja ir teikia suderintą statistiką apie turizmo pasiūlą ir paklausą..

Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo reguliavimo sritis yra platesnė nei Reglamento (ES) Nr. 692/2011, tai yra įstatymas nustato turizmo paslaugų organizavimo principus, turizmo paslaugų teikimo ir turistų teisių apsaugos reikalavimus, valstybės ir savivaldybių institucijų kompetenciją turizmo srityje. Siekiant aiškumo, įstatymo sąvokos papildomos įstatyme vartojamomis *išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus, atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus ir vietinio turizmo kelionių organizatoriaus sąvokomis. Išvykstamojo turizmo kelionių organizatorius* – kelionių organizatorius, organizuojantis turistines keliones kertant valstybės sieną, kai išvykstama iš Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės. Išvykstamasis turizmas suprantamas plačiau nei nustatyta Reglamente (ES) Nr. 692/2011, kadangi išvykstamojo turizmo organizatoriaus organizuojamos minėtos kelionės nėra siejamos tik su Lietuva, t. y. kelionės gali būti organizuojamos ne tik iš Lietuvos į kitas valstybes, bet ir iš kitų valstybių į kitas valstybes (pavyzdžiui, iš Vokietijos į Ispaniją). *Atvykstamojo turizmo kelionių organizatorius* – kelionių organizatorius, organizuojantis turistines keliones kertant valstybės sieną, kai iš užsienio valstybės atvykstama į Lietuvos Respubliką. *Vietinio turizmo kelionių organizatorius* – kelionių organizatorius, organizuojantis turistines keliones po Lietuvos Respubliką. *Vietinio turizmo kelionių organizatoriaus* sąvoka aktuali statistikos, rinkodaros, infrastruktūros gerinimo tikslais ir siejama tik su lietuvių kelionėmis po Lietuvą. Atsižvelgiant į nustatomas sąvokas, bei Tarnybos vykdomą kelionių organizatorių veiklos priežiūrą, atliekami redakcinio pobūdžio Įstatymo 7 straipsnio 5 ir 6 dalies pakeitimai. Siūloma pakeisti *turizmo paslaugos* sąvoka – nurodyti, kad tai už užmokestį turistams teikiamos šio įstatymo 3 straipsnyje nurodytos paslaugos.

Siūloma įtvirtinti *prioritetinių rinkų* sąvoką. Tai užsienio valstybės, kurioms teikiamas prioritetas siekiant pritraukti didesnę atvykstančių turistų skaičių. Prioritetinės rinkos nustatomos atsižvelgiant į Lietuvos politinius ir verslo interesus, pasaulinę ekonominę situaciją ir situaciją po COVID-19 pandemijos.

3. Įstatymo 7, 9, 12, 13 straipsnius siūloma patikslinti suderinant jų nuostatas su Direktyvos (ES) 2015/2302 17 ir 19 straipsniais, kadangi kelionių organizatoriai, organizuojantys ne tik išvykstamąjį ir vietinį, bet ir atvykstamąjį turizmą, privalo turėti draudimą (prievolių įvykdymo užtikrinimo suma). Atkreiptinas dėmesys, kad visiems keliautojams, nepriklausomai nuo kelionių organizatoriaus veiklos rūšies ir jos apibrėžimo, turi būti taikoma organizuotų kelionių apsauga, todėl įvertinus atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriams teksiančią administracinę naštą, atvykstamojo turizmo kelionių organizavimo veiklos pobūdį ir atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus prievolių įvykdymo užtikrinimo nustatoma minimali 3 000 eurų prievolių įvykdymo užtikrinimo suma, kuria atvykstamojo turizmo kelionių organizatorius turės apsidrausti pradėdamas veiklą. Analogiškai išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus – ne mažesnė kaip 50 000 eurų. Augant atvykstamojo ir išvykstamojo kelionių organizatoriaus pardavimams turės būti taikomos Įstatymo projekto 13 straipsnio 3 dalyje nustatytos nuostatos. Tai yra Įstatymo 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatomos vietinio turizmo kelionių organizatoriaus ir atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus minimalios prievolių įvykdymo užtikrinimo sumos, atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus prievolių įvykdymo užtikrinimo suma turės būti ne mažesnė kaip 3 000 eurų, išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus – ne mažesnė kaip 50 000 eurų, o pasikeitus išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus ir atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus kelionių organizavimo būdai į keliones organizuojant užsakomaisiais skrydžiais ar padidėjus įplaukomis viršijant minimalias prievolių įvykdymo užtikrinimo sumas nustatytas atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriui (ne mažesnė kaip 3 000 eurų), išvykstamojo turizmo

kelionių organizatoriui (ne mažesnė kaip 50 000 eurų), prievolių įvykdymo užtikrinimo suma turės būti didžiausia iš šių – 1) 200 000 eurų, organizuojant keliones užsakomaisiais skrydžiais; 2) 7 procentai paeiliui einančių paskutinių praėjusių ir pasibaigusių keturių ketvirčių kelionių organizatoriaus pajamų sumos už organizuotų turistinių kelionių pardavimą pagal visas kelionių organizatoriaus sudarytas organizuotas turistinės kelionės sutartis; 3) kelionių organizatoriaus gautų įplaukų suma pagal visas kelionių organizatoriaus sudarytas ir dar neįvykdytas organizuotas turistinės kelionės sutartis.

Išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus ir atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus prievolių įvykdymo užtikrinimo sumos dydis veiklos vykdymo metu gali kisti, todėl siekiant užtikrinti, kad įvykdymo užtikrinimo sumos dydis būtų proporcingas įplaukoms, Įstatymo projekto 13 straipsnio 4 dalyje siūloma aiškiai nustatyti, kad tais atvejais, kai kelionių organizatorius vykdo išvykstamojo ir atvykstamojo turizmo veiklas, išvykstamojo ir vietinio turizmo veiklas, atvykstamojo ir vietinio turizmo veiklas arba išvykstamojo, atvykstamojo ir vietinio turizmo veiklas, prievolių įvykdymo užtikrinimo suma *mutatis mutandis* skaičiuojama vadovaujantis Įstatymo 13 straipsnio 4 dalimi.

Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus prievolių įvykdymo užtikrinimo suma turi būti ne mažesnė kaip 20 000 eurų, kai kelionių organizatorius, kurio paeiliui einančių paskutinių praėjusių ir pasibaigusių keturių ketvirčių bendros pajamos mažesnės nei 1 000 000 eurų, tai yra mažoms įmonėms, kurių metinės pajamos – iki 1 000 000 eurų, numatomas minimalus 20 000 eurų draudimas (mažinama nuo 50 000 eurų sumos), nes šių įmonių įsipareigojimai turistams vidutiniškai yra iki 20 000 eurų. 1 000 000 pajamų suma pasirinkta kaip rodiklis, atitinkantis labai mažos įmonės statusą pagal Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymą, tačiau atsisakant deklaravimo pagal minėtą įstatymą dėl per didelės administracinės naštos.

Tokiu būdu siekiama palengvinti sąlygas naujai besisteigiantiems kelionių organizatoriams, įvertinant tai, kad naujoms įmonėms neturint pajamų veiklos pradžioje finansiškai sunku gauti prievolių užtikrinimo dokumentą. Dėl šios priežasties maži kelionių organizatoriai neretai lieka šešėlyje. Be kita ko, daugiau nei pusės visų kelionių organizatorių pajamos iš išvykstamojo turizmo yra nedidelės (nuo 0 iki 285 000 eurų per metus pagal savo organizuojamas keliones), todėl dabartinė 50 000 eurų minimali suma tokiems kelionių organizatoriams yra per didelė našta.

Atkreiptinas dėmesys, kad didėjant įplaukoms ir pajamoms, gautoms už organizuojamą turistinę kelionę, kelionių organizatoriai atitinkamai turės pasididinti ir prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą.

Kartu siūloma patikslinti Įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 5, 6 ir 7 punktus nurodant subjektus, kurie nustatytais terminais turi teikti Tarnybai nustatytos formos ataskaitą ir įplaukų lentelę. Taip pat siūloma tikslinti 7 straipsnio 2 dalies 9 punktą jį suderinant su galiojančių įstatymų nuostatomis.

Pažymėtina, kad įsigaliojus pakeitimams, svarbu, kad kelionių organizatorius tinkamai įsivertintų savo vykdomą veiklą. Tai padaryti jis gali atsakydamas sau į keletą klausimų – ar savo organizuotą turistinę kelionę parduodu turistams savo vardu, tai yra, ar savo vardu pasirašau su turistais sutartis; ar gaunu įplaukas iš turistų pagal sudarytas organizuotas turistinės kelionės sutartis; ar organizuotas turistines keliones parduodu savo partneriams, kurie jau savo vardu sudaro su turistais sutartis, kuria vežami turistai, ar laikiu, kol jie patys atvyksta į Lietuvos Respubliką ir tuomet siūlau savo paslaugas. Atsakymai į šiuos klausimus turės esminės įtakos, kokio dydžio prievolių įvykdymo užtikrinimą turės įsigyti kelionių organizatorius.

4. Siūloma papildyti Įstatymo 11 straipsnio 1 punktą, papildant, kad ne tik tuomet, kai paaiškėja, kad kelionių organizatorius neatitinka šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 11 punkte nustatytų reikalavimų, bet taip pat tuomet, kai įstatymų nustatytais atvejais Juridinių asmenų registro tvarkytojui per Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalyje nurodytą terminą, jei įstatymuose nenumatytas kitas terminas, nepateikė metinių finansinių ataskaitų rinkinio arba metinės ataskaitos, Tarnyba raštu įspėja kelionių organizatorių apie kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimą, jeigu kelionių organizatorius per 3 mėnesius nuo Tarnybos įspėjimo gavimo dienos nepašalina šioje dalyje nurodyto trūkumo. Tokiu būdu siekiama spręsti metinių finansinių ataskaitų nepateikimo Juridinių asmenų registrui tvarkytojui problematiką. Juridiniai asmenys privalo teikti metines finansines ataskaitas Juridinių asmenų registrui pagal Juridinių asmenų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimą Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“ 120 punktą. Tačiau pasitaiko atvejų, kai kelionių organizatoriai vengia teikti ataskaitas Registrų centrui, preliminarūs finansinės ataskaitos duomenys, pateikti Tarnybai, ir metinės finansinės ataskaitos duomenys, pateikti Juridinių asmenų registrui, gali nesutapti. Kuomet duomenys nesutampa, Tarnyba vadovaujasi Juridinių asmenų registre esančia informacija. Pakeitimas svarbus siekiant apsaugoti turistus nuo jų galimų nuostolių bei kelionių organizatoriaus nemokumo prevencijos tikslais, kadangi teikiamos metinės finansinės ataskaitos, kuriose yra metinės balanso ir pelno (nuostolių) lentelės, yra galutinės ir patvirtintos bei atskleidžia juridinio asmens finansinę situaciją.

5. Siūloma papildyti Įstatymo projekto 11 straipsnio 2 dalį nauju 8 punktu:

Įstatymo 10 straipsnio 1 dalis numato atvejus, Įstatymo pažeidimus, dėl kurių galimas kelionių organizatoriaus pažymėjimo sustabdymas 10 darbo dienų su galimybe šį terminą pratęsti dar 10 darbo dienų pagal Įstatymo 10 straipsnio 3 dalį. Kelionių organizatoriui neištaisius Įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų pažeidimų, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimas panaikinamas. Pastebėtina, jog galiojančioje Įstatymo redakcijoje 10 straipsnio 1 dalyje tarp Įstatymo atvejų (pažeidimų) nurodyti ir tokie atvejai, kaip: kelionių organizatorius raštu pranešė kreditoriams ir Tarnybai apie tai, kad negali arba neketina vykdyti įsipareigojimų pagal 10 straipsnio 1 dalies 5 punktą; motyvuotu sprendimu, kai atlikdama kelionių organizatoriaus priežiūrą Tarnyba nustato, kad kelionių organizatorius negali vykdyti įsipareigojimų keliautojams pagal sudarytas organizuotos turistinės kelionės sutartis pagal 10 straipsnio 1 dalies 6 punktą. Nustačius, jog kelionių organizatorius negali ar neketina įvykdyti savo sutartinių įsipareigojimų keliautojams, kyla rizika, jog kelionių organizatoriai nesudarytų naujų organizuotų turistinių kelionių sutarčių su keliautojais ir tokiu būdu didintų įsipareigojimus keliautojams. Taigi, dėl aukščiau nurodytų priežasčių kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimas turi būti panaikinamas kaip įmanoma greičiau. Todėl siūloma įtvirtinti Įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 8 punktą, numatantį Tarnybos teisę (pareigą) panaikinti kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą kitą darbo dieną, kai Tarnyba nustato, kad kelionių organizatorius turi finansinių sunkumų, kurie suprantami taip, kaip jie apibrėžti Juridinių asmenų nemokumo įstatyme. Atsižvelgiant į sistemiškumo ir nuoseklumo principus, nuoroda į Juridinių asmenų nemokumo įstatymą (vertintina kaip perteklinė nuostata) nėra teikiama.

Siūlome tikslinti Įstatymo 10 straipsnio 5 dalį suteikiant galimybę kelionių organizatoriui jo prašymu sustabdyti kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą iki 12 mėnesių (vietoje dabar galimų 6 mėnesių), taip pat suteikti galimybę pratęsti kelionių organizatoriaus pažymėjimo sustabdymą papildomai iki 6 mėnesių. Tarp kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo

sustabdymų, įskaitant pratęsimą, turi būti ne trumpesnis kaip 6 mėnesių terminas. Toks pakeitimas palengvintų sąlygas kelionių organizatoriams, norintiems laikinai dėl sezoniškumo, ekstremalios situacijos ar pan. nevykdyti kelionių organizatoriaus veiklos, kadangi maksimalus kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo terminas galėtų būti prailgintas net iki 18 mėnesių. Taip pat dėl laikino kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo kelionių organizatorius galėtų ilgesnį laiką nevykdyti veiklos, kai šiam tai yra ekonomiškai nenaudinga ir tokiu būdu patirti mažiau nuostolių bei dėl tokio sustabdymo neprarasti kelionių organizatoriaus pažymėjimo ir taip išvengti administracinės naštos siekiant gauti naują pažymėjimą.

Įstatymo 10 straipsnio 5 dalies pakeitimu „jeigu nėra šio straipsnio 1 dalyje nurodytų atvejų“ siūloma aiškiai atriboti Įstatymo 10 straipsnio 1 dalies ir 5 dalies normų konkurenciją – esant Įstatymo 10 straipsnio 1 dalies ir 3 dalies aplinkybėms, pavyzdžiui, kai kelionių organizatorius neturi prievolių draudimo ir prašo taikyti Įstatymo 10 straipsnio 5 dalį, t. y. stabdyti pažymėjimo galiojimą, ir tokiu būdu apeidamas įstatymų reikalavimų laikymąsi bandytų išvengti Įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje ir 3 dalyje nurodytų pasekmių. Kelionių organizatoriui neatitinkant Įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje ir 3 dalyje nurodytų reikalavimų, gali grėsti kelionių organizatoriaus pažymėjimo panaikinimas pagal Įstatymo 11 straipsnį.

Atkreiptinas dėmesys, kad 10 straipsnio 6 dalį siūloma papildyti aplinkybe dėl kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo panaikinimo, kad Tarnyba ne vėliau kaip kitą dieną nuo pagrindžiančių dokumentų gavimo panaikina kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymą, atliktą minėtu šio straipsnio 5 dalies pagrindu, jei panaikinimo dieną nėra šio straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių.

Įstatymo 10 straipsnį siūloma papildyti nauja 7 dalimi nustatant, kad Tarnyba netenkina kelionių organizatoriaus prašymo panaikinti kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymą, atliktą šio įstatymo 10 straipsnio 5 dalies pagrindu, anksčiau nei sueis nustatyto sustabdymo termino pabaiga, jeigu paaiškėja, jog kelionių organizatorius atitinka bent vieną šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytą atvejį.

Kadangi Įstatymo 10 straipsnio 6 dalyje numatyta, kaip sprendžiama kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, atlikto Įstatymo 10 straipsnio 5 dalies pagrindu, situacija, kai nėra Įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių, Įstatymo 10 straipsnį siūloma papildyti nauja 8 dalimi nustatant, koku būdu sprendžiama kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, atlikto Įstatymo 10 straipsnio 5 dalies pagrindu, situacija, kai egzistuoja Įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės.

6. Įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje numatyti du atvejai – 1) kelionių organizatoriaus nemokumas; ir 2) kelionių organizatoriui pradėtos bankroto / likvidavimo procedūros, mirtis – kuomet Tarnyba, kaip naudos gavėja, turi teisę gauti prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą, skirtą atlyginti nuostolius keliautojams dėl to, kad, pavyzdžiui, kelionių organizatorius negali įvykdyti organizuotos turistinės kelionės sutarties ar grąžinti keliautojų į pradinę jų išvykimo vietą. Siūloma papildyti Įstatymo 15 straipsnio 2 dalį 3 punktu, numatant, kad Tarnyba turi teisę gauti prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą dėl kelionių organizatoriaus pažymėjimo panaikinimo, atlikto šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 8 punkto pagrindu. Siūlomas Įstatymo 15 straipsnio 2 dalies papildymas 3 punktu leistų greičiau atgauti pinigus turistams dėl kelionių organizatorių nemokumo ar sugrąžinti turistus, kadangi kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimas yra viena iš Tarnybos funkcijų.

7. Taip pat siūlome Įstatymo projekto 19 ir 21 straipsniuose įtvirtinti, kad kelionių pardavimo agentas ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjas, norėdami nutraukti veiklą, turi pateikti prašymą Tarnybai panaikinti teisę teikti kelionių pardavimo agento ar turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo paslaugas. Šiuo metu tokia galimybė minėtiems subjektams nėra nustatyta. Taip pat atliekami redakcinio pobūdžio pakeitimai.

8. Įstatymo projekto 24 straipsnio 2 dalyje siūloma aiškiau nustatyti Tarnybos teisę gauti prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą minėtoje dalyje nustatytais atvejais. Tarnyba veikianti kaip naudos gavėja turi teisę gauti prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą pagal turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo ir draudimo įmonės pasirašytą prievolių įvykdymo laidavimo draudimo sutartį ir (arba) turizmo paslaugų rinkinio pardavėjui finansų įstaigos suteiktą finansinę garantiją. Taip siekiama laiku užtikrinti turistų apsaugą, kylančią iš turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo sutartinių prievolių nevykdymo. Siekiant visame įstatyme išlaikyti aiškią ir vienodą įstatymo struktūrą, 24 straipsnio 2 nuostatos papildytos analogiškais formuluočiais kaip kelionių organizatorių atveju (15 straipsnio 2 dalis).

Taip pat siūloma tikslinti Įstatymo projekto 24 straipsnio 4 dalį, atsisakant blanketinės nuorodos į Įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir aiškiai nustatant, kad kai turizmo paslaugų rinkinio pardavėjas yra ta šalis, kuri yra atsakinga už keleivių vežimą neorganizuojant kelionių užsakomaisiais skydžiais, turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo suma privalo būti ne mažesnė kaip 50 000 eurų. Atkreiptina, kad nuostata šiuo metu nukreipia į kelionių organizatoriaus draudimo sumą, todėl tikslinga skirtingų subjektų reguliavimą įtvirtinti atskirose įstatymo nuostatose.

9. Siūloma atsisakyti Įstatymo projekto 2 straipsnyje ir 26 straipsnio 1 dalyje naudojamos sąvokos – „kelionių vadovas“, kadangi Įstatymas nenumato kvalifikacinių reikalavimų kelionių vadovui, nereguliuoja kelionių vadovo veiklos.

10. Siūloma Įstatymo projekto 28 straipsnio 1 dalyje formuluotę „teikti gido paslaugas“ pakeisti į „vykdyti gido veiklą“, kadangi gido paslaugų teikimas iš esmės yra ekonominės veiklos vykdymas.

Analogiškai Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalyje patikslinamas gido apibrėžimas, kad gidas – fizinis asmuo, per ekskursijas teikiantis informaciją apie gamtos, kultūros, mokslo, religijos ir kitus objektus ir (ar) vietas ir turintis gido pažymėjimą.

Įstatymo 29 straipsnio 4 dalyje siūlome patikslinti, kad ekonomikos ir inovacijų ministras tvirtina gido pažymėjimo išdavimo, panaikinimo ir *gido pažymėjimo keitimo* tvarkos aprašą ir gido pažymėjimo formą. Siūlome, Įstatyme numatyti ne tik gido pažymėjimo išdavimo ir gido pažymėjimo panaikinimo, bet ir gido pažymėjimo blanko keitimo tvarką. Praktikoje pasitaiko atvejų, kuomet gido kvalifikacija yra patvirtinta, tačiau gidas nori pakeisti gido pažymėjimą, kadangi pakeitė vardą (ir) ar pavardę, asmens kodą, gido pažymėjimas nusidėvėjo ar jį prarado ir panašiai. Todėl tikslinga, kad keičiant pažymėjimą būtų numatyta paprastesnė procedūra, nei išduodant naują gido pažymėjimą, kadangi gido pažymėjimo keitimas nėra tapatu gido kvalifikacijos pripažinimui.

Kadangi Įstatyme nenumatytas pagrindas gido pažymėjimo keitimui (tik pažymėjimo išdavimas ir panaikinimas), Tarnyba turi išspręsti susiklosčiusią situaciją ir iš asmenų, kuriems kyla poreikis keisti gido pažymėjimą (pavyzdžiui, asmuo pameta pažymėjimą), privalo prašyti visų privalomų dokumentų (gidų rengimo kursų baigimo pažymėjimą, aukštojo mokslo diplomą, asmens nuotrauką) gido pažymėjimui gauti iš naujo, tarsi išduotų pažymėjimą (pripažintų kvalifikaciją)

pirmą kartą, kadangi gido pažymėjimo keitimas visiškai nesureguliuotas. Manytina, jog keičiant gido pažymėjimą, iš privalomų dokumentų pakaktų pateikti tik asmens nuotrauką ir, esant poreikiui, kitus dokumentus (pavyzdžiui, santuokos liudijimą, jei po gido pažymėjimo išdavimo gidas būtų keitęs pavardę). Pasitaiko nemažai situacijų, kuomet gido pažymėjimą nori pasikeisti asmuo, kuris neturi gidų rengimo kursų pažymėjimo (tam tikrais periodais, siekiant įgyti gido pažymėjimą pakako turėti tam tikros srities aukštojo mokslo diplomą ir lankyti gidų rengimo kursų nereikėjo). Tuomet, kyla klausimas, koku pagrindu pakeisti gido pažymėjimą asmeniui, neturinčiam gidų rengimo kursų baigimo pažymėjimo, nes pažymėjimas yra vienas iš privalomų dokumentų tam, kad būtų išduotas gido pažymėjimas.

Įstatymo projekto 28 straipsnio 6, 7 ir 8 dalyse siūloma atlikti redakcinio pobūdžio pakeitimus, įrašant trūkstamą formulotę „Europos Sąjungos valstybės narės“, tokiu būdu suderinant su Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo nuostatomis. Papildoma, kad asmenims, kuriems pripažinta gido kvalifikacija ir *kuriam gido pažymėjimą išdavė* Vyriausybės įgaliota institucija, pagal Įstatymo projekto 28 straipsnio 6 ir 8 dalis, gali teikti gido paslaugas Lietuvos Respublikoje. Dėl teisinio aiškumo, Įstatymo projekto 28 straipsnio 7 dalyje siūloma patikslinti, jog turistus į Lietuvos Respubliką lydinčiam Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos gidui, kuris siekia laikinai ir kartais teikti gido paslaugas Lietuvos Respublikoje, netaikoma pareiga įgyti gido pažymėjimą Lietuvos Respublikoje. Taip pat patikslinamas ekonomikos ir inovacijų ministro tvarkos aprašo pavadinimas dėl Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos ekonominės erdvės valstybėje, Šveicarijos Konfederacijoje įsisteigusių gidų teisės laikinai ar kartais teikti gido paslaugas Lietuvos Respublikoje suteikimo.

Įstatymo projekto 28 straipsnį siūloma papildyti 8 dalimi nurodant, kad trečiojoje valstybėje įgyta gido profesinė kvalifikacija turi būti pripažinta Vyriausybės įgaliotos institucijos jam išduodant gido pažymėjimą, leidžiantį teikti gido paslaugas Lietuvos Respublikoje bei tai, kad trečiųjų šalių gidų profesinės kvalifikacijos pripažinimo Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašą tvirtina ekonomikos ir inovacijų ministras. Šiuo metu trečiųjų šalių piliečių profesinės kvalifikacijos pripažinimo funkcija nepriskirta jokiai institucijai. Trečiųjų šalių piliečių gidų profesinės kvalifikacijos pripažinimo tvarkos aprašas buvo patvirtintas Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2012 m. kovo 25 d. įsakymu Nr. V-54 „Dėl Trečiųjų šalių piliečių gidų profesinės kvalifikacijos pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

11. Įstatymo projektu siūloma patikslinti Įstatymo 30 straipsnį, numatantį turizmo informacijos centro paslaugų reguliavimą, siekiant suderinti Įstatyme vartojamas sąvokas. Turizmo informacijos centras apibrėžiamas kaip turizmo informacijos ženklą naudojantis juridinis asmuo, nemokamai ir (ar) už atlygį turistams teikiantis informaciją apie turizmo paslaugas, turizmo išteklius, viešąjį turizmo ir poilsio infrastruktūrą.

Kadangi būtent įstatymuose turi būti numatytos subjektų teisės ir pareigos, Įstatymo projekto 30 straipsnio 2 dalyje nustatomos turizmo informacijos centro funkcijos:

1) *įgyvendina žinomumo ir patrauklumo didinimo priemones, skatinančias atvykstamojo ir vietinio turizmo plėtrą šioje vietovėje* – turizmo informacijos centrai šiuo metu konkrečioje geografinėje vietovėje vykdo rinkodaros ir viešinimo priemones (pvz., organizuoja informacinius turus gidams, žurnalistams ir kt., dalyvauja tarptautinėse ir nacionalinėse parodose bei konferencijose). Taip pat rūpinasi užsakomaisiais straipsniais, kuria informacinius filmus ir užsiima informacinių-kartografinių leidinių leidyba ir kt.

2) *užtikrina nemokamą ir efektyvią turizmo informacijos sklaidą informuojant ir konsultuojant lankytojus, turistus ir verslo subjektus apie turizmo paslaugas, produktus, turizmo ir poilsio infrastruktūrą* – turizmo informacijos centrai šiuo metu užtikrina nemokamą turizmo informacijos sklaidą, aptarnauja interesantus turizmo informacijos centruose ir elektroninėmis ryšio priemonėmis.

3) *identifikuoja svarbiausius spręstinus turizmo sektoriaus iššūkius, rengia įžvalgas, atlieka aktualių turizmo rinkų analizę, vykdo turizmo stebėseną ir analizę, teikia informaciją valstybės institucijoms, įstaigoms ir kitoms organizacijoms* – turizmo informacijos centrai šiuo metu teikia informaciją Lietuvos statistikos departamentui, Įstaigai, Lietuvos savivaldybėms, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų tarnybai ir kt. Turizmo informacijos centrai vykdo turizmo srautų stebėseną, rengia analizes, kurios atsispindi turizmo informacijos centrų veiklos ataskaitose ir kituose savivaldybių strateginiuose dokumentuose.

4) *įgyvendina konkrečios geografinės vietovės strateginiuose planavimo dokumentuose numatytas priemones užtikrinant turizmo paslaugų ir produktų plėtrą* – turizmo informacijos centrai šiuo metu dalyvauja rengiant savivaldybių strateginius dokumentus, yra atsakingi už strateginių dokumentų tikslų ir uždavinių įgyvendinimą, vykdo turizmo informacijos centrams priskirtas priemones. Taip pat padeda rengiant regioninius (pvz. Lietuvos regionų plėtros planų rengimas), nacionalinius dokumentus (pvz. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas) ir kt.

5) *atlieka kitas steigėjo pavestas funkcijas, susijusias su konkrečios geografinės vietovės, kaip turistinės vietovės, žinomumo didinimu bei atvykstamojo ir vietinio turizmo plėtra* – turizmo informacijos centrai šiuo metu vykdo ir kitas steigėjų pavestas funkcijas.

Atkreipiamas dėmesys, kad Įstatyme nustatyta, kad turizmo informacijos centras lankytojams gali teikti bendro pobūdžio informaciją apie konkrečios Lietuvos Respublikos geografinės vietovės, kurioje veikia konkretus turizmo informacijos centras gamtos, kultūros, mokslo, religijos ir kitus objektus, renginius ir paslaugas. Bendro pobūdžio informacijos teikimas reiškia, kad atvykusiam į turizmo informacijos centrą lankytojiui pagal jo išvardintus poreikius bus pateikiama informacija kur ir kokie turizmo objektai, pažintiniai takai ar kiti turizmo objektai yra, nemokamai duodami lankstinukai, žemėlapiai, objektų aprašymai. Taip pat., pvz., turizmo informacijos centras gali teikti ir kitą aktualią nemokamą informaciją – apie konkrečios Lietuvos Respublikos geografinės vietovės, kurioje veikia konkretus turizmo informacijos centras esančias maitinimo, apgyvendinimo, sveikatinimo ir sveikatingumo įstaigas, SPA paslaugas, pramogų vietas ir pan. Atkreiptinas dėmesys, kad toks informacijos teikimas neturėtų būti laikomas turistų informavimo paslaugomis ir nepatenka į Įstatymo 3 straipsnyje nurodytas turistų informavimo paslaugas, kurios yra laikytinos ūkine veikla, kadangi teikiama bendra informacija siekiant pritraukti lankytojus ir turistus į tam tikrą geografinę vietovę, kurioje veikia turizmo informacijos.

Skirtingai nei turizmo informacijos centras, gidas – teikia specialią informaciją ekskursijų apie lankomus muziejus, meno galerijas, gamtos, kultūros, mokslo, parodų ar kitus objektus arba vietoves, kitus turizmo išteklius, t.y. teikia mokamas paslaugas lankytojams, parduoda ekskursijas.

Kitas paslaugas įstaiga gali teikti tik tokiu atveju, jei teisė vykdyti kitą veiklą numatyta kitais teisės aktais, jeigu tai netrukdo atlikti Įstatyme turizmo centrams nustatytų funkcijų ir jei tai nesukelia nesąžiningos konkurencijos (veikla neprieštarauja Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo nuostatoms) arba jei yra teikiamos neatlygintinai.

12. Įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytos neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų rūšys. Įstatymo projekto 31 straipsnio 1 dalies 2 punkte siūloma atsisakyti dviejų neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų rūšių, kaip perteklinių: *apartamentų komplekso*

paslaugos ir nakvynės ir pusryčių paslaugos. Apartamentų komplekso paslaugos rūšies atsisakoma kadangi netikslinga išskirti apgyvendinimo paslaugų, kurios neturi esminių skiriamųjų reikalavimų, ir savo esme yra trumpalaikės – siūloma tokias paslaugas laikyti *privataus apgyvendinimo paslaugomis, trumpalaikio apgyvendinimo paslaugas* patikslinant į *privataus apgyvendinimo paslaugas*. Analogiškai siūloma atsisakyti *nakvynės ir pusryčių paslaugos*, kurios skiriamasis bruožas – kartu su nakvyne teikiami pusryčiai. Šis požymis savo esme yra rinkodarinis, kadangi pusryčių sąvoka nėra apibrėžiama ir interpretuojama nuo pilno maitinimo iki kavos puodelio, kuris gali būti pasiūlytas ir besinaudojant kitomis apgyvendinimo paslaugomis. Tuo tarpu pagrindinė paslauga, kurią įsigyja turistai ir kurią prižiūri Taryba, yra apgyvendinimas. Projektu siekiama, kad visas (neturinčias ypatumų) smulkiųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų teikiamas paslaugas būtų galima apibūdinti viena rūšimi – *privataus apgyvendinimo paslaugomis*. Pažymėtina, kad teikiant kitas *privataus apgyvendinimo paslaugas* rinkodaros tikslais bus galima vartoti ir tokius žodžių junginius kaip „nakvynė ir pusryčiai“ ar „apartamentai“.

Trumpalaikio apgyvendinimo paslaugų sąvoka suprantama, kad apgyvendinimo paslaugos teikiamos gyvenamosios paskirties patalpose – namuose, butuose, kitose patalpose ir (ar) kambariuose (numeriuose). Minėtas apibrėžimas neriboja, kokios kitos paslaugos ar kokio prabangos lygio apgyvendinimo paslaugos gali būti teikiamos.

Taip pat tikslinamas *nakvynės namų* (angl. *hostel*) *paslaugos* į *jaunimo nakvynės namus* (angl. *hostel*), siekiant išvengti painiojimo su nakvynės namais, teikiančias socialines paslaugas.

Įstatymo 30 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad aukščiausias klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų kokybės lygis žymimas penkiomis žvaigždutėmis. Šiuo metu Lietuvoje taikomi Europos viešbučių asociacijos „Hotelstars Union“ patvirtinti darnieji viešbučių klasifikavimo kriterijai (toliau – HSU viešbučių klasifikavimo kriterijai), pagal kuriuos surinkus aukštesnei klasei privalomą balų skaičių, bet atitinkant žemesnės klasės privalomus reikalavimus, viešbučio paslaugos gali būti vertinamos pliusu, pavyzdžiui, „☆☆☆ +“ (surinkus ☆☆☆ privalomus 410 balų), todėl siūloma Įstatymo projekto 31 straipsnio 3 dalyje nustatyti, kad viešbučio paslaugų kokybės lygis papildomai gali būti ženklinamas pliusu.

Tikslinamas Įstatymo projekto 31 punkto 4 punktas papildant, kad Taryba ne tik atlieka klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų klasifikavimą, bet ir priima sprendimą dėl klasifikavimo. Taip pat tvirtina klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo tvarkos aprašą.

Įstatymo projekto 31 punktas papildomas nauju 5 punktu, kuriame pateikiama nuoroda į Įstatymo projekto 34 straipsnį, nustatant kad neklasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas gali teikti apgyvendinimo paslaugų teikėjas, šio įstatymo 34 straipsnyje nustatyta tvarka įtrauktas į neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų sąrašą. Naujos pareigos šiuo pakeitimu nėra sukuriamos, minėtas reikalavimas jau buvo įtvirtintas Įstatymo 33 straipsnyje, o šiuo pakeitimu Įstatymo projekto 34 straipsnyje siūloma aiškiau nustatyti neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikimo procedūrą ir terminus.

13. Papildyti Įstatymo projekto 32 straipsnio 1 dalies 3 punktą atsižvelgiant į naujai kuriamą Nacionalinę turizmo informacinę sistemą ir nustatant, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. apgyvendinimo paslaugų teikėjas privalės į Nacionalinę turizmo informacinę sistemą pateikti apgyvendinamo asmens duomenis ne vėliau kaip per 24 valandas nuo asmens apgyvendinimo. Tuo pačiu atsisakoma registracijos kortelių pildymo ir saugojimo, nes turistų duomenys bus tvarkomi ir saugomi Nacionalinės turizmo informacinės sistemos nuostatuose nustatyta tvarka. Nacionalinė turizmo informacinė sistema taip pat leis pagerinti surenkamų statistinių duomenų kokybę, sumažinti

administracinę naštą apgyvendinimo paslaugų teikėjams bei juos kontroliuojančioms institucijoms, sukurti galimybę palyginti skirtingų valstybės institucijų surenkamus duomenis, sumažinti ekonominį ir statistinį turizmo sektoriaus šėšėlį, pagreitinti minėtų duomenų surinkimą bei sukurti galimybes plačiau juos panaudoti. Minėtas punktas taip pat papildomas asmens duomenų tvarkymo tikslu – turistų apskaita ir 1990 m. birželio 19 d. Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių, dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 2 tomas, p. 9) įgyvendinimas.

13. Įstatymo projekto 33 straipsnyje siūloma detalizuoti apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo išdavimo procedūrą, pažymėjimo galiojimo panaikinimo pagrindus ir Įstatymo projekto 34 straipsnyje patikslinti neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikimo pradžią ir pabaigą.

Įstatymo projekto 33 straipsnio 1 dalyje patikslinami asmens, norinčio teikti klasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas veiksmai norint gauti apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimą, 2 – 7 dalyse patikslinami Tarnybos atliekami veiksmai bei jų terminai.

Įstatymo projekto 34 straipsnio 1 dalyje nustatomi, asmens, norinčio teikti neklasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas veiksmai ir siūloma detalizuoti neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikimo procedūros pradžią ir pabaigą.

Minėti pakeitimai aiškiau sureglamentuos apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo išdavimo ir neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikimo procedūras ir terminus, suderinant juos su Viešojo administravimo įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytais terminais.

14. Įstatymo projekto 35 straipsnyje siūloma atlikti redakcinį pakeitimą, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą ir siekiant suvienodinti Įstatyme vartojamas sąvokas, papildant trūkstamu žodžiu „veiklos“, t. y. nustatyti, kad Tarnyba atlieka atitinkamų paslaugų teikėjų *veiklos* priežiūrą.

Siekiant užtikrinti sklandų Tarnybos darbą, Įstatyme būtina aiškiai įtvirtinti Tarnybos teises ir pareigas. Įstatymo projekto 35 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad Tarnyba turi teisę iš visų fizinių ir juridinių asmenų gauti informaciją, asmens duomenis reikalingus turizmo paslaugų teikėjų priežiūros funkcijoms atlikti, tačiau tokia formuluotė neužtikrina Tarnybos teisės gauti visus reikalingus duomenis minėtoms funkcijoms atlikti, pavyzdžiui, siekiant patikrinti, ar kelionių organizatorius (juridinio asmens atstovas) yra nepriekaištingos reputacijos – gauti duomenis apie teismo priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius iš kompetentingų valstybės institucijų, taip pat duomenis iš registrų ir pan. Todėl siūlytina Įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 1 punkto formuluotę patikslinti suteikiant Tarnybai teisę gauti iš valstybės ir savivaldybės institucijų bei įstaigų ir organizacijų, valstybės registrų informacinių sistemų, kitų fizinių ir juridinių asmenų informaciją, duomenis, įskaitant asmens duomenis, reikalingus turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros funkcijoms atlikti, taip įgyvendinant Tarnybos teisę gauti visus duomenis, reikalingus duomenis minėtoms funkcijoms atlikti. Taip pat siūlytina papildyti Įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 2 punktą *Europos ekonominės erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos* institucijomis.

15. Įstatymo projekto 36 straipsnį siūloma patikslinti siekiant didinti vartotojų informuotumą ir nurodant, kokią informaciją interneto svetainėje skelbia Tarnyba. Duomenų, nurodytų Įstatymo projekto 36 straipsnyje, skelbimas suteikia vartotojams galimybę įvertinti turizmo paslaugų teikėjų

patikimumą (rizikingumą) prieš sudarant su juo turizmo paslaugų sutartį, tai yra sužinoti, ar konkretus turizmo paslaugų teikėjas turi teisę veikti / yra licencijuotas ir ar jo veikla nėra apibota (licencija sustabdyta, panaikinta).

Įstatymo projekto 36 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad prašymai, deklaracijos, pranešimai, pretenzijos (skundai), ataskaitos ir įplaukų lentelės Vyriausybės įgaliotai institucijai teikiami elektroninėmis priemonėmis (per elektroninius valdžios vartus, taip pat per kontaktinį centrą taip, kaip jis suprantamas Lietuvos Respublikos paslaugų įstatyme) ir neelektroninėmis priemonėmis (paštu, elektroniniu paštu, tiesiogiai kreipiantis į Vyriausybės įgaliotą instituciją). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1702, Paslaugų įstatyme ir Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų įstatyme numatytas kontaktinis centras yra „*Inovacijų agentūra*“, per kurį galima teikti dokumentus.

Atkreiptinas dėmesys, kad įgyvendinant Direktyvos nuostatas Įstatymo 8 straipsnyje kelionių organizatoriui yra nustatytas privalomas nepriekaištingos reputacijos reikalavimas. Minėto straipsnio 3 dalyje yra išvardintos aplinkybės, kurioms esant kelionių organizatorius – fizinis asmuo ar juridinio asmens atstovai – nelaikomas nepriekaištingos reputacijos. Nustačius Įstatymo 8 straipsnio 3 dalies aplinkybes, jog kelionių organizatorius nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, aplinkybės (aktualios) galioja 5 metus. Dėl šios priežasties bei siekiant sudaryti galimybę vartotojams patikrinti sprendimo dėl kelionių organizatoriaus pažymėjimo panaikinimo datą bei pagrindą, Įstatymo projekto 36 straipsnio 4 dalyje pasiūlyta nurodyti skelbtiną informaciją apie kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimą bei atitinkamo sprendimo priėmimo datą ir jo teisinį pagrindą Tarnybos interneto svetainėje, informaciją skelbiant 5 metus.

Atsižvelgiant į tai, kad *turizmo paslaugų rinkinio pardavėjai* vartotojams siūlo turizmo paslaugų rinkinius, kurie pasižymi itin dideliu panašumu į organizuotą turistinę kelionę (sudaromas iš tų pačių turizmo paslaugų kaip ir organizuota turistinė kelionė, skiriasi šiek tiek kelionės sudarymo principu, kaip ir organizuota turistinė kelionė užtikrinami prievolių įvykdymo užtikrinimo dokumentais) bei tai, kad *kelionių pardavimo agentai* dažniausiai veikia kaip tarpininkai vartotojams tiesiogiai parduodami kelionių organizatorių sudarytas organizuotas turistines keliones, yra siūloma informuoti apie atstovaujamųjų kelionių organizatorių vykdomą veiklą bei finansinę būklę. Todėl manytina, kad informacija apie *turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo* ar *kelionių pardavimo agento* teisės vykdyti veiklą panaikinimą bei atitinkamo sprendimo priėmimo datą ir jo teisinį pagrindą Tarnybos interneto svetainėje taip pat turėtų būti skelbiama 5 metus.

Atsižvelgiant į tai, jog tokios veiklos kaip gido paslaugų teikimas bei apgyvendinimo paslaugų teikimas yra mažiau rizikingos finansine prasme negu kelionių organizatorių, kelionių pardavimo agentų bei turizmo paslaugų rinkinio pardavėjų veikla, informacija apie gido paslaugų teikėjų bei apgyvendinimo paslaugų teikėjų pažymėjimo (licencijos) panaikinimą papildomai Tarnybos interneto svetainėje neskelbiama.

16. Siūloma, siekiant teisinio aiškumo, patikslinti Įstatymo V skyriaus pavadinimą bei Įstatymo projekto 37 straipsnį papildant formuluote „turizmo valstybinis valdymas“. Kadangi tokia formuluotė „turizmo valstybinis valdymas“ apima ir formuluotę „turizmo politikos formavimas“.

Siūloma papildyti Įstatymo projekto 37 straipsnio 1 dalį nuostata, kad Turizmo valstybinio valdymo funkcijas Lietuvos Respublikoje atlieka ne tik nurodytos institucijos, bet ir Įstaiga, kadangi įstaigai šiuo Įstatymo projektu siūloma pavesti jai vykdyti viešojo administravimo funkcijas.

17. Siūloma patikslinti Įstatymo 39 straipsnio 3 punktą nurodant faktiškai atliekamas Tarnybos funkcijas. Taip pat Įstatymo 39 straipsnio 2 ir 4 punktuose siūloma atlikti redakcinio pobūdžio pakeitimą.

18. Siūloma papildyti Įstatymo 40 straipsnio 2 dalį aiškiai nurodant įstaigos funkcijas. Įstatymo projekto 40 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodoma, kad Įstaiga įgyvendina ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintas turizmo sektoriaus plėtrą skatinančias priemones ir (arba) projektus. Atkreiptinas dėmesys, kad dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) situacijos Lietuvoje Įstaigai buvo pavesta administruoti paramos priemonės, susijusias su turizmo sektoriaus likvidumu ir konkurencingumo skatinimu bei kitomis turizmo sektoriui skirtomis paramos priemonėmis. Atsižvelgiant į tai, kad turizmo sektorius vienas labiausiai nukentėjusių nuo COVID-19 situacijos Lietuvoje ir yra ypač jautrus geopolitiniais neramumams, turizmo sektoriui reikalingos paramos priemonės ne tik COVID-19 pandemijos metu bet ir jai pasibaigus, taip siekiant užtikrinti turizmo sektoriaus likvidumą, konkurencingumo skatinimą.

Taip pat siūloma nurodyti Įstaigos jau dabar atliekamas funkcijas – kad Įstaiga teikia viešąsias paslaugas rengdama ir įgyvendindama projektus, skirtus valstybės turizmo įvaizdžio kūrimo ir žinomumo didinimui bei atvykstamojo ir vietinio turizmo plėtrai ir teikia viešąsias paslaugas, vykdydama turizmo politikai formuoti ir turizmo sektoriaus plėtrai skatinti reikalingus tyrimus, teikdama informavimo ir konsultavimo viešąsias paslaugas gyventojams ir verslo subjektams apie turizmo paslaugas, produktus, viešąją turizmo ir poilsio infrastruktūrą, tai yra teikia viešąsias paslaugas susijusias su atliekamais Lietuvos turizmo paslaugų ir produktų tyrimais, Lietuvoje apsilankusių turistų tyrimais, viešojo turizmo ir poilsio infrastruktūros vertinimo tyrimais, kitais su turizmo sritimi susijusiais tyrimais, rengiama metodine medžiaga, vykdomu neformaliuoju švietimu ir organizuojamais mokymais, skirtais valstybės ir savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms, asociacijoms, kitiems juridiniams ir / ar fiziniams asmenimis, siekiant supažindinti su išvardintų tyrimų metu surinktais duomenimis bei paslaugas, susijusias su gyventojų ir verslo subjektų informavimu ir konsultavimu apie turizmo paslaugas, produktus, viešąją turizmo ir poilsio infrastruktūrą.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiomis viešosiomis paslaugomis Įstaiga sukuria valstybės garantuojamą ir visuomenės nariams vienodai prieinamą naudą, kadangi kurdama valstybės turizmo įvaizdį ir didindama žinomumą, Įstaiga vykdo nuolatinę komunikaciją per reklamos kampanijas užsienio rinkose ir užtikrina jose nuolatinę Lietuvos vardo komunikaciją, pritraukdama Lietuvai lėšas, didindama turizmo dalį bendrajame vidaus produkte (BVP). Taip pat Įstaiga teikia viešąsias paslaugas skatindama atvykstamojo ir vietinio turizmo plėtrą, organizuodama verslui ir galutiniam vartotojui – turistui – skirtas rinkodaros veiklas atvykstamojo ir vietinio turizmo rinkose: organizuoja pažintinius turus žurnalistams ir kelionių organizatoriams, pristato Lietuvą tarptautinėse turizmo parodose, organizuoja renginius, skirtus kelionių organizatoriams ir turistams, organizuoja turizmo verslui kontaktų mugės, kuria produktus, iš kurių gauna naudą visa visuomenė bei rezultatais naudojasi turizmo verslas, kiti subjektai (pavyzdžiui, rengiami ir dalinami leidiniai visuomenei, verslui, Lietuvos Respublikos institucijoms, Lietuvos Respublikos ambasadose užsienyje, parodose, renginiuose, visuomenei vykdoma turizmo informacijos sklaida, verslui ir visuomenei kuriamas elektroninis Lietuvos turistinių objektų katalogas, kitos duomenų bazės (pavyzdžiui, nuotraukų)), vykdo kitas reklamos kampanijas vietinio ir atvykstamojo turizmo rinkose (turistinių objektų, renginių ir kt. pristatymas socialiniuose tinkluose, laidos, filmai, kt.) ir pan. Siekdama gerinti turizmo produktų pasiūlą ir identifikuoti Lietuvoje prieinamų turizmo paslaugų

bei produktų konkurencingumą, palyginus su kitomis rinkomis ar produktais, Įstaiga kaupia ir renka duomenis bei organizuoja Lietuvos turizmo paslaugų ir produktų tyrimus. Šių tyrimų rezultatai sukuria valstybės garantuojamą ir visuomenės nariams vienodai prieinamą naudą – turizmo ekosistemos dalyvių informuotumą ir postūmį prisitaikyti prie tarptautinių tendencijų bei išnaudoti Lietuvos turizmo potencialą, pavyzdžiui, pritraukiant investicijas bei didinti tiek turizmo konkurencingumą, tiek ir turizmo srities indėlį į Lietuvos ekonomiką (didinti turizmo dalį BVP ir pan.). Atlikdama Lietuvoje apsilankiusių turistų tyrimus, Įstaiga siekia identifikuoti bendrą Lietuvos turizmo patrauklumą ir atlieka tiek vietinių, tiek užsienio turistų tyrimus, siekdama išsiaiškinti keletą svarbių rodiklių, tokių kaip pasitenkinimo lygmuo, kokybės vertinimas, lūkesčių atitikimas. Šie duomenys itin reikalingi ir naudojami informuoti turizmo bendruomenę apie keliautojų lūkesčius bei kaip jie yra išpildomi Lietuvoje. Šie tyrimai atliekami kasmet, todėl leidžia vertinti ilgalaikį pokytį bei formuluoti reikšmingas įžvalgas, kurios svarbios tiek turizmo verslui, tiek valstybės institucijoms, tiek švietimo ir mokymo tikslais. Minėti tyrimai yra vertingi siekiant identifikuoti turizmo sektoriaus problemas, problemų sprendimo būdus, kad turizmo sektoriuje veikiantys viešieji ir privatūs subjektai gebėtų greičiau vertinti besikeičiančias tendencijas, pritraukti naujus investuotojus, vystyti jau veikiančius verslus bei pritraukti naujų lankytojų. Gauti tyrimų rezultatai bus naudojami turistų patirčiai Lietuvoje gerinti, skatinti į naujas turizmo paslaugas ar produktus kuriant vietinį verslą ir esamos turizmo infrastruktūros gerinimą investicijoms bei Įstaigos veiklos optimizavimui (pavyzdžiui, tikslingiau vykdyti tarptautines rinkodaros kampanijas ir stebėti jų poveikį lankytojų skaičiui). Įstaigos tikslas, atliekant viešojo turizmo ir poilsio infrastruktūros vertinimo tyrimus – nuolatinis turistinių objektų infrastruktūros vertinimas bei ilgalaikės įžvalgos apie progresą bei skirtingų regionų situaciją, kurios svarbios visos Lietuvos mastu veikiančioms valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms, organizacijoms, o taip pat privačiam turizmo sektoriui, kuriant naujus turizmo produktus ir teikiant paslaugas. Taip pat Įstatymo projekto 40 straipsnio 2 dalyje išskiriama faktiškai Įstaigos teikiama viešoji paslauga, tokia kaip vykdomas gyventojų ir verslo subjektų informavimas ir konsultavimas apie Lietuvos turizmo paslaugas, produktus, turizmo ir poilsio infrastruktūrą. Įstaiga, pristatydama Lietuvos turizmo paslaugas, produktus, turizmo ir poilsio infrastruktūrą tarptautinėse turizmo parodose, dalinamuose leidiniuose, internete, socialiniuose tinkluose, laidose, videofilmuose, turizmo verslo kontaktų mugėse, suteikdama viešą prieigą prie duomenų bazėse kaupiamų duomenų, organizuojamuose turizmo renginiuose visuomenei, turistams ir kelionių organizatoriams, pristatydama įvairių tyrimų metu surinktų duomenų analizę, organizuodama turizmo srities mokymus vykdo gyventojų ir verslo subjektų informavimą ir konsultavimą, teikdama valstybės garantuojamą ir visuomenės nariams vienodai prieinamą naudą.

Siūloma papildyti Įstatymo projekto 40 straipsnio 2 dalį nauju 9 punktu numatant, kad Įstaiga rengia ir teikia siūlymus ir strategines įžvalgas Ekonomikos ir inovacijų ministerijai dėl svarbiausių spręstinių turizmo sektoriaus iššūkių, atlieka užsienio turizmo rinkų analizę, vykdo Lietuvos turizmo stebėseną ir atlieka stebėsenos metu surinktų duomenų analizę ir teikia informaciją valstybės institucijoms ir įstaigoms bei tarptautinėms organizacijoms.

Siūloma papildyti Įstatymo projekto 40 straipsnį 3 dalį nauju 10 punktu, numatant, kad Įstaiga rengia ir teikia siūlymus Ekonomikos ir inovacijų ministerijai dėl prioritetinių turizmo rinkų atrankos kriterijų nustatymo ir prioritetinių turizmo rinkų sąrašo tvirtinimo. Atsižvelgiant į kintančią situaciją pasaulyje, tarptautinius santykius, COVID-19 pandemijos įtaką svarbu nustatyti

prioritetinius turizmo rinkų atrankos kriterijus ir patvirtinti prioritetinių turizmo rinkų, iš kurių siekiama pritraukti didesnę atvykstančių turistų skaičių, sąrašą.

Siūloma papildyti Įstatymo projekto 40 straipsnį 4 dalimi – nustatyti, kad Įstaigos veikla finansuojama iš Ekonomikos ir inovacijų ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų ir (ar) kitų lėšų. Iki 2020 m. 2/3 Įstaigos veiklos buvo finansuojama naudojant Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšas. Įstaiga 2019 metais panaudojo 2,354 mln. eurų, 2020 metais panaudojo 1,928 mln. eurų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, 2021 metais panaudojo 806,5 tūkst. eurų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, papildomai iš valstybės biudžeto Įstaiga panaudojo 3468,2 tūkst. eurų. Įstaigos veikloms įgyvendinti 2022 metams iš valstybės biudžeto numatyta 2829,0 tūkst. eurų ir 1992,69 tūkst. eurų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, todėl būtina nustatyti, kad Įstaigos veikla finansuojama iš Ekonomikos ir inovacijų ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų ir (ar) kitų lėšų neviršijant 2022–2024 m. numatytų maksimalių asignavimų limitų. Pažymėtina, kad Įstaigos lėšas sudaro valstybės biudžeto asignavimai, pajamos už suteiktas paslaugas, lėšos, gautos kaip parama, ir kitos teisėtai gautos lėšos. Kadangi Įstaiga neteikia mokamų paslaugų, negauna paramos, kitomis teisėtai gaunamomis lėšomis galima laikyti įgyvendinamus projektus ES lėšomis.

19. Siūloma Įstatymo projekto 41 straipsnio 4 punkte nustatyti, kad savivaldybės steigia ne tik savivaldybių turizmo informacijos centrus, bet ir kitas įstaigas turizmo informacijos centro funkcijoms atlikti, dalyvauja steigiant turizmo informacijos centrus arba suteikia teisę atlikti turizmo informacijos centro funkcijas, teikia turizmo informacijoms centrams dotacijas 30 straipsnio 2 dalyje nustatytoms funkcijoms atlikti. Tokiu būdu savivaldybė galės kartu su kitomis savivaldybėmis steigti turizmo informacijos centrą ar kitą turistų informavimo paslaugas teikiančią įstaigą. Pagal Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 6 straipsnį viena iš nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimo priemonių – funkcinų zonų¹ formavimo viešųjų paslaugų tinklo efektyvumui didinti skatinimas. Savivaldybių bendradarbiavimo, kai teikiamos viešosios paslaugos, svarba ir būtinybė jį didinti akcentuojama ir 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane. Taip pat siūloma papildyti, kad savivaldybės atlieka kitas funkcijas, susijusias su konkrečios geografinės teritorijos, kaip turistinės vietovės, žinomumo didinimu, atvykstamojo ir vietinio turizmo plėtra.

20. Įstatymo projekte siūloma įtvirtinti naują, 43, straipsnį „Nacionalinė turizmo informacinė sistema“ ir jame nustatyti Nacionalinės turizmo informacinės sistemos paskirtį, asmens duomenų tvarkymo tikslą ir pareigą įstatyme nustatytiems subjektams teikti duomenis į Nacionalinę turizmo informacinę sistemą ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintų Nacionalinės turizmo informacinės sistemos nuostatų nustatyta tvarka. Nauja valstybinė informacinė sistema leis pagerinti surenkamų statistinių duomenų kokybę, sumažinti administracinę naštą apgyvendinimo paslaugų teikėjams bei juos kontroliuojančioms institucijoms, sukurti galimybę palyginti skirtingų valstybės institucijų surenkamus duomenis, sumažinti ekonominį ir statistinį turizmo sektoriaus šėšėlį, pagreitinti minėtų duomenų surinkimą bei sukurti galimybes plačiau juos panaudoti.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

¹ Funkcinė zona – dviejų ar daugiau savivaldybių tarybų bendru sutarimu formuojama Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ribų nesaistoma vientisa teritorija, pasižyminti esamais ar kuriamais ekonominiais ir (arba) socialiniais ryšiais, skirta viešosioms paslaugoms bendrai teikti ir (arba) esamos ir (ar) būsimos viešosios infrastruktūros objektams bendrai steigti ir (ar) naudoti.

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma. Įstatymo projekto nuostatos sudarys geresnes ir aiškesnes sąlygas įgyvendinti Įstatymą.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Įstatymų projektai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Siekiant užtikrinti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 reikalavimus, kelionių organizatoriai organizuojantys atvykstamąjį turizmą privalės turėti prievolių įvykdymo užtikrinimo sumą, kuri turi būti ne mažesnė kaip 3 000 eurų. Nustatyta, kad tiek vietinio turizmo kelionių organizatoriaus ir atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus minimali prievolių įvykdymo užtikrinimo suma turi būti ne mažesnė kaip 3 000 eurų, išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus – ne mažesnė kaip 50 000 eurų.

Pažymėtina, kad išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus ir atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus prievolių įvykdymo užtikrinimo sumos dydis veiklos vykdymo metu gali kisti siekiant užtikrinti, kad prievolių įvykdymo užtikrinimo sumos dydis būtų proporcingas įplaukoms, t. y. būtų didžiausias iš šių: 1) vietinio turizmo kelionių organizatoriaus ar atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus minimali 3 000 Eur prievolių įvykdymo užtikrinimo suma ir išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriaus minimali 50 000 Eur prievolių įvykdymo užtikrinimo suma; 2) 200 000 eurų – organizuojant keliones užsakomaisiais skrydžiais; 3) 7 procentai paeiliui einančių paskutinių praėjusių ir pasibaigusių keturių ketvirčių kelionių organizatoriaus pajamų sumos už organizuotų turistinių kelionių pardavimą pagal visas kelionių organizatoriaus sudarytas organizuotas turistinės kelionės sutartis; 4) kelionių organizatoriaus gautų įplaukų suma pagal visas kelionių organizatoriaus sudarytas ir dar neįvykdytas organizuotas turistinės kelionės sutartis.

Kelionių organizatorius informaciją apie draudimą pateikti Tarnybai turės Kelionių organizatoriaus ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 756 „Dėl Kelionių organizatoriaus ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka, t. y. pradėdamas vykdyti veiklą. Turėti šią sumą kelionių organizatorius privalės visą veiklos vykdymo laiką, draudimą pateikiant Tarnybai likus ne mažiau kaip 20 darbo dienų iki turimo draudimo poliso arba garantijos dokumento galiojimo pabaigos.

Siekiant palengvinti administracinę naštą dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo reikalavimų, išvykstamojo turizmo kelionių organizatoriui, kurio paeiliui einančių paskutinių praėjusių ir pasibaigusių keturių ketvirčių kelionių organizatoriaus bendros pajamos mažesnės nei 1 000 000 eurų nustatoma prievolių įvykdymo užtikrinimo suma – ne mažesnė kaip 20 000 eurų. Tačiau kartu taip pat užtikrinti, kad būtų apsaugoti keliautojų interesai kelionių organizatoriaus nemokumo atveju.

Siekiant palengvinti verslo sąlygas kelionių organizatoriams, prašantiems laikinai dėl sezoniškumo, ekstremalios situacijos ar kitų priežasčių leisti nevykdyti kelionių organizatoriaus veiklos, prailginamas kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo stabdymas iki 12 mėnesių

(šiuo metu nustatyti 6 mėnesiai), taip pat suteikti galimybę pratęsti sustabdytą kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą papildomai iki 6 mėnesių. Dėl laikino kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo kelionių organizatorius galėtų ilgesnį laiką nevykdyti veiklos, kai šiam tai būtų ekonomiškai nenaudinga ir tokiu būdu patirti mažiau nuostolių bei dėl tokio sustabdymo neprarasti kelionių organizatoriaus pažymėjimo, ir taip išvengti administracinės naštos siekiant gauti naują kelionių organizatoriaus pažymėjimą (licenciją).

Apgyvendinimo paslaugų teikėjams, kurie ne vėliau kaip per 24 valandas nuo Europos Sąjungos valstybių narių ir (ar) trečiųjų valstybių piliečių apgyvendinimo dienos į Nacionalinę turizmo informacinę sistemą ekonomikos ir inovacijų ministro nustatyta tvarka turės pateikti informaciją apie apgyvendintus Europos Sąjungos valstybių narių ir (arba) trečiųjų valstybių piliečius. Elektroniniu būdu į Nacionalinę turizmo informacinę sistemą renkami duomenys leis pagerinti surenkamų statistinių duomenų kokybę, sumažinti administracinę naštą apgyvendinimo paslaugų teikėjams bei juos kontroliuojančioms institucijoms, sukurti galimybę palyginti skirtingų valstybės institucijų surenkamus duomenis, sumažinti ekonominį ir statistinį turizmo sektoriaus šėšėlį, pagreitinti minėtų duomenų surinkimą bei sukurti galimybės plačiau panaudoti su turizmu Lietuvoje susijusius duomenis.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant Įstatymų projektais siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte siūloma nustatyti dvi naujas ir patikslinti vieną jau esančią sąvoką. Minėtosios sąvokos yra vertinamos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir atitinka Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turės priimti

1. Ekonomikos ir inovacijų ministerija turės:

1.1. pakeisti Kelionių organizatoriaus ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 756 „Dėl Kelionių organizatoriaus ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

1.2. patvirtinti Apgyvendinamų Europos Sąjungos valstybių narių ir trečiųjų valstybių piliečių registravimo tvarkos aprašą, kuriuo bus numatytas Nacionalinėje turizmo informacinėje sistemoje pateikiamų duomenų tvarkymas;

1.3. pakeisti Apgyvendinimo paslaugų rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 4-86 „Dėl Apgyvendinimo paslaugų rūšių sąrašo patvirtinimo“;

1.4. pakeisti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. rugpjūčio 8 d. įsakymą Nr. 4-462 „Dėl Atitinkamų apgyvendinimo paslaugų rūšių klasifikavimo reikalavimų patvirtinimo“, papildant viešbučių paslaugų klasifikavimo kriterijais;

1.5. pakeisti Gido pažymėjimo išdavimo ir panaikinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 4-150 „Dėl Gido pažymėjimo išdavimo ir panaikinimo tvarkos aprašo ir Gido pažymėjimo formos patvirtinimo“;

1.6. patvirtinti Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos ar trečiųjų valstybių piliečių, įgijusių gido profesinę kvalifikaciją trečiojoje valstybėje, gidų profesinės kvalifikacijos pripažinimo Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašą;

1.7. pakeisti Gido profesinės kvalifikacijos pripažinimo norint dirbti pagal gido profesiją ar laikinai ir kartais teikti gido paslaugas Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašą tvarkos aprašą;

1.8. pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimą Nr. 1458 „Dėl Konkretių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“;

1.9. pakeisti Kelionių organizatorių prievolių įvykdymo užtikrinimo garantijų teikimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2020 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 4-557 „Dėl Kelionių organizatorių prievolių įvykdymo užtikrinimo garantijų teikimo nuostatų patvirtinimo“.

2. Lietuvos statistikos departamentas turės pakeisti:

2.1. Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymą dėl apgyvendinimo paslaugų statistinės ataskaitos HOT-01 (mėnesinės) statistinio formuliario patvirtinimo;

2.2. Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymą dėl apgyvendinimo paslaugų statistinės ataskaitos HOT-01 (ketvirtinės) statistinio formuliario patvirtinimo;

2.3. Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymą dėl apgyvendinimo paslaugų statistinės ataskaitos HOT-02 (ketvirtinės) statistinio formuliario patvirtinimo.“

3. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnyba turės pakeisti:

3.1. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus 2019 m. vasario 11 d. įsakymą Nr. 1-57 „Dėl Organizuotos turistinės kelionės sutarties standartinių sąlygų patvirtinimo“;

3.2. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus 2019 m. vasario 11 d. įsakymą Nr. 1-58 „Dėl Standartinės informacijos teikimo formų patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstaigos 2021 metų veiklos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2021 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. 4-263 „Dėl Viešosios įstaigos „Keliau Lietuvoje“ 2021 metų veiklos plano patvirtinimo“, 01-05-01-08-02 priemonės 2 veiksmui „Sukurti ir įdiegti nacionalinę turistų elektroninės apskaitos sistemą“ yra numatyta po 150 tūkst. eurų 2022–2024 m.) ir palaikymui (po 50 tūkst. eurų 2023–2024 m.). Reikalingos valstybės biudžeto lėšos yra numatytos Lietuvos Respublikos Ekonomikos ir inovacijų ministro valdymo sričių 2022–2024 metų

strateginio veiklos plane bei Lietuvos Respublikos 2022 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme Nr. XIV-745, kurį Seimas patvirtino 2021 m. gruodžio 14 d.

Iki 2020 m. 2/3 Įstaigos veiklos buvo finansuojama naudojant Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšas. Įstaiga 2019 metais panaudojo 2,354 mln. eurų, 2020 metais panaudojo 1,928 mln. eurų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, 2021 metais panaudojo 806,5 tūkst. eurų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, papildomai iš valstybės biudžeto Įstaiga panaudojo 3468,2 tūkst. eurų. Įstaigos veikloms įgyvendinti 2022 metams iš valstybės biudžeto numatyta 2829,0 tūkst. eurų ir 1992,69 tūkst. eurų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų. Todėl būtina nustatyti, kad Įstaigos veikla finansuojama iš Ekonomikos ir inovacijų ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų.

Įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalies 5-6 punktai papildyti atvykstamojo turizmo kelionių organizatorių pareigomis, dėl kurių atvykstamojo turizmo kelionių organizatoriai Tarnybai kas ketvirtį turės teikti ataskaitas, kurias Tarnyba per tam tikrą laiką turės tinkamai įvertinti. Dėl aukščiau minėtų priežasčių yra išplečiamos Tarnybos funkcijos bei didėja administracinė našta (darbo krūvis). Siekiant užtikrinti tinkamą ir kokybišką Tarnybos funkcijų atlikimą Tarnybai reikės papildomo etato, kuriam 2023 metams lėšų poreikis būtų apie 28,5 tūkst. eurų (metinis darbo užmokestis su „Sodros“ įmokomis – apie 24,25 tūkst. eurų, darbo vietos aprūpinimui – 4,25 tūkst. eurų (kompiuteris, baldai, telefonas, išlaikymo išlaidos).

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus buvo konsultuojasi su turizmo paslaugų teikėjais ir kitų institucijų specialistais.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „turizmas“, „apgyvendinimo paslaugos“, „gidas“, „Keliauk Lietuvoje“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.